

Preek over Leviticus 2 (dankstond): In de leer bij Israël over wat dankbaarheid is.

Voorzang: Gezang 44 en Opwekking 331

Votum en groet

Zingen: Psalm 65: 1, 2, 5 en 6

Gebed om het Licht

Zingen: Kinderlied 68 (Hoor, de vogels zingen weer...)

Schriftlezingen: Leviticus 2; 1 Petrus 2,5

Zingen: Psalm 66: 1, 5 en 7

Overdenking

Muzikaal intermezzo: Opwekking 407, piano, dwarsfluit en viool

Zingen: Opwekking 454

Dankgebeden:

Inleidend gebed (predikant)

Refrein: Kinderlied 14, eerste couplet (Voor al Uw goede gaven Heer, zij U de dank en eer)

Dankgebed van een kind, Robert Adema (dank voor ouders, school, spel, eten en drinken, enz...)

Refrein, 1^e couplet KL 14

Dankgebed van een tiener / jong volwassene, Marije v.d. Stege (dank voor vrienden, opleiding, vrijheid, enz...)

Refrein, 1^e couplet KL 14

Dankgebed van een volwassene van bijna middelbare leeftijd, Jan-Willem Dollekamp (dank voor werk, gezin, vrienden, kerk, enz...)

Refrein, 1^e couplet KL 14

Dankgebed van een oudere volwassene, Wim Strijker (dank voor (klein-)kinderen, gezondheid(szorg), vrede en welvaart, regering, enz...)

Refrein, 1^e couplet KL 14

Afsluitend gebed (predikant) en zingen van Gezang 466 (ELB, het Onze Vader van Elly en Rikkert)

Collecte voor St. Dorcas

Slotlied: Gezang 390

Zegen

Amenlied: Gezang 393

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

Wat is de dankbaarheid, die God van ons verwachten mag?

Nu, dat heeft God aan Israël willen leren uit de regels voor het graanoffer.

En het graanoffer uit Leviticus 2 is voluit zo'n dankoffer.

In zo'n dankoffer gaf de mens aan God een bijzondere gave.

Maar ten diepste gaf hij aan God een dankbaar en gehoorzaam hart.

Gaf de mens heel zijn leven.

Laten we dat graanoffer eens goed bekijken.

We lezen in Lev. 2 dat het kon worden aangeboden in verschillende vormen: **1**

- tarwebloem of – meel, fijn gemalen en gezeefd (vs. 1) **2**
- platte koek, gebakken in de oven (vs. 4) **3**
- platte koek, gekookt in een pan (vs. 7)

Het was dus niet zo belangrijk hoe het eruit zag.

Maar het moest bestaan uit het basisvoedsel van de Israëliet: tarwe of gerst. **4**

Hier in het westen weten we eigenlijk niet meer wat basisvoedsel is.

In onze welvaartsmaatschappij eten we immers van alles.

En geen onderdeel van ons voedselpakket steekt er echt bovenuit.

Maar het menu van de Israëliet, was net als dat van veel inwoners van Afrika of Azië, zeer eentonig.
De gewone Israëliet at vlees b.v. alleen bij speciale gelegenheden.
Zeker niet elke dag.
Maar tarwe of gerst – dat was dagelijks voedsel.

Een Duitse filosoof heeft ooit eens gezegd: 5

Der Mensch ist was er iszt!

De mens is wat hij eet.

En in zekere zin gold dat voor de Israëlieten: zij waren wat zij aten.

Hun haar, hun huid, hun spieren – het meeste van hun lichaam was bij wijze van spreken ooit een korrel graan geweest.

En dus kun je zeggen dat hun graanoffers – dat waren zij zelf, hun dagelijks leven.

Het was het offer, waaruit ze zelf bestonden.

Zo was dat graanoffer a.h.w. een symbool van hun dagelijks bestaan.

En in dat offer boden ze dat God aan. 6

Dus in het graanoffer boden ze eigenlijk hun dagelijks leven, ja zichzelf aan God aan.

Bijzonder van dit graanoffer is ook dat het een vrijwillig offer was.

Het was een vrijwillig dankoffer.

Alleen het laatste graanoffer, het offer van de eerste opbrengst van de nieuwe oogst, dat was verplicht.

Maar de andere offers uit Leviticus 2 waren vrijwillig.

Ze werden gebracht uit een verlangen om God iets te geven.

Zoals een kind het fijn vindt om iets aan vader of moeder te geven.

Als moeder jarig wordt is het op school druk bezig met mooie tekening.

En op moeders verjaardag komt het er mee thuis.

Alstublieft! Voor u, omdat ik u zo lief vind!

En moeder is er blijer mee dan met de dure bos bloemen van haar vriendin.

Zo blij was God ook met de offers van de Israëlieten.

Overigens moest zo'n offer wel aan speciale voorwaarden voldoen.

God had wel iets voorgeschreven over de bestanddelen van zo'n offer.

Zowel wat wel als wat niet gebruikt moest worden.

Het graanoffer moest allereerst bestaan uit: 7

- tarwebloem of –meel, gebakken of gekookt

Het gaat hier om fijn meel.

Meel, dat nog eens extra gezeefd is.

Ontdaan van allerlei onzuiverheden die mee van het land gehaald zijn.

Het is meel van de beste kwaliteit.

Een offer van fijn meel symboliseert zuiverheid, heiligheid.

Want het beste is voor God nog niet goed genoeg.

God accepteert geen offer dat nog vol is van ongerechtigheden.

Wees heilig! Want Ik ben heilig! zegt God keer op keer.

Maar wie kan zo'n leven leiden?

Wie is tot zo'n heilig leven in staat?

Bedenk dan dat deze offers voorzieningen waren voor onze zwakheid.

Ook dit graanoffer van het fijnste tarwemeel wijst naar Christus.

Hij is de enige die God zo'n zuiver offer heeft aangeboden.

En Hij gaf God een leven zonder ongerechtigheden.

En als we geloven in Hem en ons identificeren met Hem, dan kunnen we net als Hij voor God staan, zuiver en zonder vlek of rimpel.

Daarvan spreekt ook het 2^e ingrediënt, dat het graanoffer moest bevatten. 8

- olie

Alle graanoffers moesten met olie worden overgoten of vermengd.

Ook olie stond, net als het graan, op het dagelijkse menu van de Israëliet. Maar in de Bijbel is olie ook een sprekend symbool van de Heilige Geest. Zo werden priesters en koningen met olie gezalfd. Want zij konden hun taak niet uitvoeren zonder de hulp van de Geest. Als we God van dienst willen zijn, dan zijn we afhankelijk van zijn Geest. Niet alleen in de bijzondere taken die we mogen hebben in dienst van God. Maar ook in het leven van alledag, met zijn soms harde en taaie strijd om het bestaan – ook daar zijn we afhankelijk van de Geest van God. Daarvan spreekt de olie.

Een 3^e ingrediënt is: **9**

- wierook, reukwerk

In Psalm 141 zegt de dichter (vs. 2): **10**

Laat mijn gebed voor u zijn als reukwerk.

Verbrande wierook verspreidt een zoete geur. En de wierookdampen die zichtbaar opstegen stonden symbool voor de gebeden van de offeraar. Zo staat de wierook in het graanoffer voor het gebed in ons dagelijks leven. Als we ons zelf aan God offeren, dat moeten we een hart hebben dat Hem prijst in alle omstandigheden. Dat vraagt om een leven, dat zich voortdurend bewust is van onze afhankelijkheid van Hem.

En zijn het niet vaak de boeren, die dat gevoel nog het beste kennen? Afgelopen zaterdag had Andries Knevel een interview met onze minister van Landbouw, minister Veerman, op zijn boerderij in Frankrijk. Een man op een hoge post. Een man met een groot verstand. Voordat hij minister was, was hij hoogleraar in de economie. Maar lopend over zijn land sprak hij van zijn grote afhankelijkheid van God. Wat kunnen wij, wat brengen wij tot stand als God ons niet helpt? Kan ook maar iets gedijen zonder zijn bijstand? Daarom, geen offer zonder wierook. God wil het ook telkens weer uit onze mond horen hoe ons leven en ons bezit aan Hem toebehoort en aan Hem gewijd is. Daarom, geen leven zonder biddend en dankend opzien tot God.

En dan het laatste bestanddeel van het graanoffer: **11**

- zout

Aan elk graanoffer moet zout worden toegevoegd, lezen we in vs. 13.

En dan wordt het ook al meteen uitgelegd:

Het zout, als teken van het verbond met jullie God, mag bij het graanoffer niet ontbreken.

Zout, we hoorden het afgelopen zondag nog in de jeugddienst, is onmisbaar. Zeker in een tijd zonder koelkasten en vrieskasten was zout noodzakelijk om iets te kunnen bewaren. Zout was niet zozeer een smaakmaker, maar vooral een conserveermiddel.

Maar bij de oosterse volken van toen speelde zout ook een grote rol bij het sluiten van een verdrag. Zout sprak nl. van trouw. Het was symbool van de belofte om zich ver te houden van ontrouw en woordbreuk. Want dat zou fláuw zijn!

God vroeg van Israël zout te doen bij het graanoffer.
Als teken van de onverwoestbare relatie tussen Hem en zijn volk.
Hoewel, de onverwoestbaarheid komt meer door Hem dan door ons.
Mensen zijn vaak ontrouw, breken makkelijk hun woord.
Maar God breekt zijn verbond nooit.
Zijn beloften zijn eeuwigdurend als zout.
En zo spreekt ook dit symbool van onze afhankelijkheid.
Onze afhankelijkheid van Gods trouw aan ons.

Twee bestanddelen mocht het graanoffer beslist niét bevatten.

Het eerste daarvan is:

12

- zuurdesem

Want zout staat voor zuiverheid en bewaring.

Maar zuurdesem staat voor bederf en ontbinding.

U weet dat desem werd gebruikt om brood te laten rijzen.

Men stopte deeg van een paar dagen oud, dat al zuur geworden was, in vers deeg.

Op zich deed het dus goede diensten.

Maar het was toch eigenlijk bedorven spul.

Daarom moest een offer aan God daar vrij van blijven.

God heeft een gruwelijke afkeer van alles wat ook maar zweemt naar dood en verderf.

Hij heeft enkel plezier in reinheid, zuiverheid en leven.

En daarom bij het graanoffer ook geen:

13

- vruchtenstroop of honing

Want ook die zoete stroop of honing veroorzaakte, vooral in het warme klimaat van het Midden-Oosten, maar al te snel gisting en bederf.

En nogmaals, de God van het leven mag op geen enkele manier worden geconfronteerd met wat te maken heeft met dood en verderf.

Daar komt nog bij dat de heidenen wel honing aan hun goden offerden.

Zij smeerden hun goden honing om de mond.

Je vangt immers meer vliegen met stroop dan met azijn?

In het heidendom is dat een normale gedachte.

Maar onze God griezelt ervan.

Alsof Gods gunst te kopen is met flikflooiën.

Alsof we God kunnen beïnvloeden met een extra gift in de dankdagcollecte.

Zoiets bederft onze goede verhouding met de ontbindende kracht van desem en vruchtenstroop.

God vraagt ook hierin zuiverheid en heiligheid van zijn kinderen.

14

Ik ben benieuwd wat u van deze uitleg van één van Israëls offers vindt.

Ik hoop, dat u het als verrassend hebt ervaren.

En als een goede les in dankbaarheid en toewijding.

Want wij brengen dan wel geen offers meer zoals Israël dat deed.

Maar ook van zijn kinderen van vandaag verwacht God offers.

Zoals Petrus schreef in 1 Petrus 2,5:

15

Vorm een heilige priesterschap om geestelijke offers te brengen die God, dankzij Jezus Christus, welgevallig zijn.

Of zoals Paulus schreef in Romeinen 12,1:

16

Broeders en zusters, met een beroep op Gods barmhartigheid vraag ik u om uzelf als een levend, heilig en welgevallig offer in zijn dienst te stellen, want dat is de ware eredienst voor u.

Natuurlijk verwachtte God dit ook van de gelovigen van het oude verbond.
En zij kregen de offers als onderwijs in wat God van hen vroeg.
Voor ons zijn al die offers vervuld in het ene offer dat Christus bracht in onze plaats.

17

Als we aan dat offer denken beseffen we helemaal dat we leven van genade.
Wat hebben wij, dat we niet hebben gekrégen.
Kunnen we ook maar van iets zeggen: *Dat is van mij!*?
Dat is mijn eigen bezit!?
Heeft God niet recht op alles wat wij hebben?
Wat wij gekrégen hebben?

In Deuteronomium 26 lezen we hoe Mozes aan Israël een liturgie voorschrijft voor hun jaarlijkse dankdag voor gewas en arbeid.
Als de Israëliet de eerste gave van de oogst naar de tabernakel bracht, moest hij ieder jaar weer tot de HERE zeggen:

18

Een zwervende Arameeër was mijn vader (= Jakob); hij trok met weinige mannen naar Egypte en verbleef daar als vreemdeling.

M.a.w. we waren niks met niks!
Maar de HERE gaf ons dit land, vloeiende van melk en honing.

Zo bleef de Israeliet beseffen: *Wat we hebben, hebben we dankzij onze Heer!*
Een oud spreekwoord zegt: **19**
Als niet komt tot iet, dan kent iet zichzelf niet!
Want we vergeten maar al te gemakkelijk.
We gaan zo vanzelfsprekend uit van nu.
En wat dan meer is lijkt altijd beter.
En wat minder is is altijd slechter en onverdraaglijk.

Hoe kort geleden is het eigenlijk, dat er in Nederland vreselijk armoe werd geleden.
In de tijd voor de tweede wereldoorlog.
Zelfs als ik mijn eigen kinderjaren vergelijk met die van mijn (klein)kinderen is er een enorm verschil.
Wat is het dan huiveringwekkend om geluiden van grote ontevredenheid te horen.
Maar wat werkt dat aanstekelijk, ook op kinderen van God.
Hoe gauw is het verleden vergeten! **20**

Maar laten wij van het oude Israël weer leren wat ware dankbaarheid is.
Laat ons leven gekenmerkt zijn door de olie van de Geest, die ons bijstaat.
Door de wierook van het gebed, waarin we onze afhankelijkheid belijden.
Door het zout van het verbond, dat spreekt van Gods onvoorwaardelijke trouw.
En laten we beducht zijn voor alles wat dat bederft.
Laten we naar de Vader toegaan achter onze Hogepriester aan.
Want dan alleen zal de Vader een offer van zuivere dank ontvangen. AMEN.
02-11-2004 (Dankstond)